

Zeneszerzés, pedagógia, társadalmi munka

Farkas Ferenc és Rosenberg Hilding tanítványa Stockholmban*

- Ezt is megértük: közel negyven év után is ismét beszélgethetünk egymással. . Mert igaz, két-háromszor összefutottunk egy-egy pesti koncert szünetében azóta is, amióta Stockholmban élsz, de azon kívül, hogy megállapítottuk, nem sokat változtunk, másról alig esett szó közöttünk. Most végre megkérdezhetem tőled: tulajdonképpen miért hagytad el Magyarországot?

- Egyrészt, a kíváncsiság hajtott, másrészt feltételeztem, hogy másutt több lehetőség kínálkozik számomra. Azt, hogy hová fogok kerülni, nem tudtam. Ausztria felé indultam, de mert éppen akkor jött egy óriási vihar, és sokan megfagytak a határon - végül is Jugoszláviába mentünk, ahol 1957 januárjától augusztusáig, táborból táborba kerülve vártuk, mi lesz velünk. És akkor megjelent egy bizottság Svédországból, hogy odaszállítsa közülünk azokat, aki tüdőbetegek - ők ugyan is kiirtották a tbc-t, és ott álltak a szanatóriumok üresen. Igen ám, csak hogy nem tudtak annyi beteget összeszedni, ahány helyük volt, úgyhogy feltöltötték a létszámot egészségesekkel. Így kerültem előbb Malmöbe, majd onnan Arvikába, ahol középfokú zenei intézet működött, ott folytathattam tanulmányaimat. Persze szakmailag ez az iskola nem sok újat tudott nyújtani, hiszen Pesten én már Farkas Ferenc növendéke voltam a budapesti Zeneművészeti Főiskolán, de tanulhattam svédül, bejárhattam azokra az órákra, amelyek érdekeltek, és eközben komponálhattam, amit akartam. Egy évig éltem Arvikában, gyönyörű környéken, internátusban, mielőtt Stockholmba mentem. Úgy terveztem, hogy az ottani főiskolára járok majd, de az arvikai rektor lebeszélte erről. Azt mondta: Lars-Erik Larsson, aki a zeneszerzés tanára, nagyon konzervatív, nekem nem rá, hanem Hilding Rosenbergre van szükségem. Rosenberg ugyanis nem tanít a Főiskolán, sose tanított ott, a nagy nagymesterek egész sora mégis tőle tanulta meg a szakmát - magánúton. A rektor elküldte neki a műveimet, beajánlott: Rosenberg tanítványa lettem.

- Ha beiratkozol a Főiskolára, ösztöndíjat kapsz. Feltételezem, hogy Rosenbergnak fizetned kellett. Honnan volt rá pénzed?

- Kerestem. Egy vendéglőben mosogattam, ahol csupa magyar dolgozott, a vendéglős is magyar volt. Elkezdtem énekkarokkal foglalkozni, abból is jött némi pénz. Egyébként a Vöröskereszt vállalta, hogy kifizeti Rosenbergnak az óradíjat, ami 30 korona volt. Néhány heti tanulás után azonban kiderült, hogy Rosenberg nem kapott semmit. Megígértem, hogy utánanézek a dolognak. Utána is néztem, de amikor megtudta, hogy valójában milyen pénzről van szó, kijelentette nem fogadja el, nekem nagyobb szükségem van rá, ez a pénz. ez az óradíj, legyen az én

* Megjelent a Muzsika, 1994 novemberi számában.

ösztöndíjam. Így aztán két évig; jártam Rosenberghez ingyen.

- Mit kell tudnunk Rosenberről ? Bevallom soha nem hallottam a nevét.

- Őt tekintik a modern svéd zene atyjának Sajnos már nem él, 93 éves korában halt meg. Mindenféle műfajt kipróbált a színházi- és filmzenétől kezdve a szimfóniáig a zongoradaraboktól, dalokon, tizenkét vonósnégyesen át operáig, balettekig. Mai füllel hallgatva nehéz megérteni, miért tartották túl modernnek, miért játszották keveset, miért nem akarták kiadni a műveit. Mint zeneszerző-pedagógus nagyon nagynevű volt. Tőle tanult - többek között - Ingvar Lidholm, Sven-Erik Back és Karl-Birger Blomdahl is.

- Hogyan zajlottak az órák? .Mit tanultál tőle?

- Hetenként egyszer jártam hozzá. Egész délelőtt tanított, akkor megebédeltünk, délután pedig zenét hallgattunk. A zeneszerzés-stúdiumot előről kezdtük. Először dallamokat keltett komponálnom. Nem gregoriánus, nem Palestrina-stílusú, hanem saját leleményű dalalmokat. Ezeket tanította a fejlesztést, a csúcspont kialakítását. melódia és ritmika kapcsolatát Néhány órával később azt mondta most tessék tizenkét fokú dallamokat írni! Fusson le bennük hangismétlés nélkül mind a tizenhét hang, de nem előre megszerkesztett Reihe szerint! A kiindulás ne matematikai, hanem muzikális legyen! Azután elkezdtünk kétszólamú ellenponttal foglalkozni, de ezt sem Jeppesen alapján. nem a Palestrina-stílus szerint csináltuk, hanem saját stílusban kellett ilyen tanulmányokat szerkesztenem. Fokozatosan jutottunk el az egyszólamúságtól a kétszólamúságon át a többszólamúsáig. az egyszerűbb esetektől a bonyolultabbakig, míg végre kijelentette: túl vagyunk az alapproblémákon, ideje, hogy valami komolyabb munkába fogjak. Rosenberg éppen akkor vonósnégyeseket írt, kézenfekvő volt, hogy én is vonósnégyest írjak. No, nem lesz az egy kissé túl nagy feladat - kérdezte, de hozzájárult, hogy nekilássak. Amikor kész lettem az első tétel elejével, megmutattam neki. Elégedett is volt vele, meg nem is.

„Nekikezdesz, aztán a zenei anyagot, amivel dolgoztál, egyszer csak abbahagyod és mégy tovább - ez nincs rendben. Nagyobb vonalakban, szimfonikus koncepcióban, nagyformában kell gondolkodnod - ajánlotta. Ilyenformán készült a Kvartett.

Ez idő tájt már csak akkor mentem hozzá, ha előbbre jutottam a munkával. Odaszóltam és bejelentettem magam. Amikor befejeztem az utolsó tételt is, végignézte az egészet, aztán a telefonhoz ment és fölhívta a Rádiót: itt van egy új vonósnégyes, el kell játszani! El is játszották! Odaadták a Kvartettet a kitűnő Norrköping-vonósnégyesnek, akik felvételt készítettek belőle. A felvétel bemutatójára sajtóértekezletet hívtak össze a Rádióban, ahová meghívták az összes lap kritikusát. Mindenkinek a kezébe adták a partitúrát és leforgatták a darabot, engem pedig meginterjúvoltak

- Hogyan fogadták a kritikusok a Kvartettet?
- Meglepődve!
- ?
- Tizenkétfokúság, ugyanakkor magyar temperamentum..., ilyet még nem hallottak. Egyébként néhány évre rá a Norrköping -vonósnégyes, már nem emlékszem rá pontosan, fennállásának hányadik éves jubileumára - tőlem rendelt kvartettet. Nekik készült a II. vonósnégyesem.
- Élsz a műveidben magyaros gesztusokkal?
- A pályakezdés éveiben igyekeztem inkább elkerülni. az utóbbi időben néha tudatosan is vállalom. Legutóbb például a Nordia Együttes megrendelésére – (Nordia, Észak-Svédország latin neve) magyar népdalok töredékeit fölhasználva írtam meg az Ad Nordiam Hungarica című darabomat. Gondoltam: miért ne kapjanak az észak-svédek valami magyarosat. .
- És arra is törekedtél már, hogy írj valami svédeset?
- Igen. A Riksteater felkérésére kísérőzenét készítenem Strindberg Julie kisaszszonyához. A legsvédebb ünnepen, Szent Iván éjszakáján játszódik; azt mondják, ez az egyik legsvédebb színdarab. A szomorújátéknak ahhoz a részletéhez, ahol táncolnak a színpadon, a jellegzetes népi hegedűjáték nyomán „igazi” svéd zenét igyekeztem komponálni.
- És hogy állsz a tizenkét fokúsággal?
- Az első években több szigorúan szerkesztett tizenkét fokú darabot írtam, köztük azt a kórusművet, amely Babits Danaidák című versének svéd fordítására készült. Ma már, miközben a tizenkét fokúság megmaradt, minden darabhoz másfajta rendszert találok ki, amit aztán, amikor elkészültem, sürgősen el is felejték.
- Maradjon munka a zenetudósoknak is...
- Hát rám nem számíthatnak!
- Kissé előrefutottunk... Hadd térjünk vissza ismét Rosenberghez. Hogyan folytatódta tanulmányaid?
- Sehogy. A Kvartettel a zeneszerzés-stúdiumot befejeztem
- Nincs zeneszerző diplomád, okleveled?
- Nincs. Az ember művekkel bizonyítja hogy zeneszerző, nem oklevéllel! Azért az igazsághoz hozzátartozik, hogy a Stockholmi Főiskolán, utóbb, elvégeztem a zeneelmélet-pedagógiai tanszakot. Kezdetben ugyanis, amikor klarinétot tanítottam zeneiskolában - klarinétal kezdtem a zenei tanulmányaimat - nem kellett diploma, de felsőbb fokon nem taníthattam volna nélküle.
- Milyen volt öreg fejjel diáknak lenni?
- Hát azért öreg még nem voltam, csak harmincéves, de nagyon élveztem a dolgot. Zeneszerzést ugyan nem tanítottak a zeneelméleteseknek, de sok közös tárgyat hallgattunk a karmesterekkel, a zeneszerzőkkel. Részt vettünk a zeneszerzés-szemináriumokon, ahol megfordult a világ élvonala Ligetitől Nonóig és

Stockhausentől Terry Riley-ig. Volt, aki egyetlen előadást tartott, volt, aki kurzust vezetett, rengeteget tanultam ezekből a találkozásokból.

- Megél-e műveiből Svédországban a zeneszerző?

- Magából a -zeneszerzésből nemigen. Van ugyan néhány zeneszerző, aki megél belőle, de úgy, hogy a jogdíjaktól befolyó összegén kívül ösztöndíjat kap. Nekem is van most egy öt évre szóló ösztöndíjam. A legtöbb zeneszerző előadóművész is, vagy tanít. Én is tanítok - félállásban - immár 26-27 éve a Stockholmi Táncművészeti Főiskolán. A zenei tanszék vezetője vagyok. Feladatom megszervezni a tanszék munkáját, és oktatók elméleti és történeti ismereteket. A stúdium hároméves. Az első év amolyan - ahogyan régen nevezték zenetan, amelynek keretében a hallgatók megismerkednek a kottaolvasás alapjaival, a zenei alapfogalmakkal, különösen a ritmikával, hiszen azokból, akik a táncművészeti Főiskolára járnak, táncpedagógusok, koreográfusok lesznek, nekik nem dallamírásra és -olvasásra, hanem ritmus-írásra és -olvasásra lesz szükségük. A második év zenetörténet. Elkezdjük valahol az ezres éveknél, a többszólamúság kialakulásánál, és végigjárjuk az európai zene történetét olyan részletességgel, amely egy évbe belefér. A harmadik évben ki-ki a választott szakának megfelelő zenei ismereteket szerezhethet. Mert akik végeznek, a klasszikus balett, mások a jazz-táncok, - az úgynevezett free dance, a szabad, illetve modern tánc -, a népi táncok, a gyermektáncok oktatói lesznek.

- Magyar népzeneről, magyar láncokról esik-e szó a három év alatt?

- Igen. Amikor idekerültem a Főiskolára, foglalkoztam vele, újabban Kézdi László. Két magyar zongorista dolgozik nálunk, ő az egyik. De Magyarországon is jártunk! Három évvel ezelőtt megállapodtunk Dózsa Incével, és az akkori harmadik évfolyammal két hetet Pesten töltünk a Balettintézet vendégeiként. A diákjainknak megtanítottak egy sor magyar táncot, és gazdagíthatták a klasszikus balettel kapcsolatos ismereteiket, hiszen tudvalevő, Magyarországon ebben a műfajban nagyon színvonalas képzés folyik. Mikor aztán a Balettintézet növendékei visszakapták a meghívást, ők itt, Stockholmban elsősorban a modern és jazz-táncokkal ismerkedtek, mert ezeken a területeken mi vagyunk erősebbek.

- Mint zeneszerző, profitáltál-e a Táncművészeti Főiskolán végzett munkádból?

- Csak közvetve. Tanított nálunk egy amerikai, koreográfus, és megtetszett neki az a darabom, amelyet a Svéd Zeneszerzők Szövetsége ötvenéves évfordulójára írtam, balettet formált a Klanirettofoniából. Egy Strasbourgban dolgozó volt hallgatómnak köszönhetően készült koreográfia I. vonósnégyesemre is.

- Ezek szerint a munkád megoszlik a zeneszerzés és a pedagógia között?

- Igen, de van még egy harmadik terület, amellyel foglalkozom. Amikor a Főiskolán az elmélet-tagozatra jártam, megválasztottak a diákszövetség elnökének, tehát elkezdtem - hogy úgy mondjam - társadalmi munkát végezni. Ennek következményeképpen bekerültem a Svéd Zeneszerzők Szövetsége vezetőségébe. Ott

működtem tíz éven keresztül, ez úton lettem - és vagyok azóta is - tagja a Rikskonsert fúvószeneti tanácsadó bizottságának. A bizottságban azok foglalnak helyet, akik a különböző fúvós zenekarokkal foglalkozó szervezeteket képviselik. Az a célkitűzésünk, hogy emeljük a fúvós zenekarok színvonalát, tudniillik ez itt legalább húsz-harmincezer embert érint.

- Ennyien játszanak fúvószenekarokban?

- Hogyne. Majdnem minden zeneiskolának, vidéki városnak, a különböző szabadegyházaknak van fúvószenekara, rézfúvós-együttese.

- Van ennek a fúvószene-kultusznak népzenei alapja?

- Nincs. A svéd hangszeres népzene vonósokra, hegedűkre épül. E fúvószene hagyománya a munkásmozgalommal, a szociáldemokráciával áll kapcsolatban. Igen elterjedt volt a bányászok, az ipari munkások között, és persze másutt is, például gyógyfürdőkben, ahol a pavilonokban rendszeresen játszottak opera- és operett-egyvelegeket fúvós-együttesek. Hadd mondjak egy adatot arra vonatkozólag,

**Konsert för
klarinet och
symfonisk
blåsorkester
(1992), II 90-92
Manuskript.**

milyen népszerű a fúvósmozgalom! Svédországban is élnek „skótok”, olyanok, akik állandóan spórolnak. Småland a hazájuk. Szerintem biztos egy smålandi találta ki, hogy meg lehet rendelni fúvószenekart - és mellé kottaanyagot - postán! (De hiszen az IKEA alapötlete is ez: katalógusból kiválaszthatod a bútort... Megrendelnek egy rézfúvósegyüttes-garnitúrát, kornettet, „ventiles” harsonát, eszkürtöt és így tovább hozzá még egy dobot, és amikor megjön a láda, szétsztyák a hangszereket, és az emberek két-három év alatt megtanulnak rajtuk játszani. Hát ezeknek az együtteseknek a repertoárját kezdtük gazdagítani. Lassan már húsz éve írok darabokat amatőröknek és nehézségeket nem ismerő professzionistáknak. Ez utóbbiaknak készült például a fúvószenekarral kísért Klarinétverseny, míg a Five Short Pieces kifejezetten pedagógiai célból született, mind az öt tétel egy-egy az új zenével kapcsolatos - problémát vet föl. Van olyan, amely a minimal-zenével tart rokonságot, egy másik bevezet a hagyomány metrikus lejegyzéstől eltérő notációba, van közöttük 7/8-os, aszimmetrikus metrumú, és így tovább. Nyugodtan mondhatom: közkedvelt darab, nemcsak Svédországban játsszák-

- Arra a CD portré-lemezre, amellyel megajándékoztál, olyan műveid kerültek, amelyekben vegyesen alkalmazod a fúvós- és vonós hangszereket.

- Szívesen kombinálom a hangszercsoportokat. A lemezen négy darab van. A 121 tíz fúvós-hangszerre, ütökre és nagybögőre, az Oktett fúvós-kvintettre, hegedűre, brácsára és csellóra, a Kvintett altszaxofonra és vonósnégyesre, a Vinax nagyzenekarra készült. Ez utóbbit Budapesten vettük fel a Magyar Rádió zenekarával, Ligeti András vezényletével.

- Minden művedet bemutatják? Sűrűn hallhatóak a darabjaid?

- Nem a bemutató okoz gondot, hanem az, hogy lesz-e második előadás. Van olyan darabom, amely mindössze egyszer szólalt meg, a Klarinét-szonatinámat mindenki, aki Svédországban klarinétozik, eljátszott; lehet, hogy nem koncerten, de diákként, klarinétórakon biztosan.

- Kik azok a zeneszerzők, akiknek a munkássága érdekel, akik hatottak rád?

- Érdekel Xenakis, és a népszerűek Schnittke. Arvo Pärt. Ligeti, aki itt a fő guru volt, valahogy kikerült az érdeklődési körömből. A szabad polifóniát, az aleatorikus polifóniát, amelyet Lutoslawskitól tanultam, gyakran alkalmazom. Amit Penderecki ma csinál, hidegen hagy. Ő akkoriban volt fontos számomra, amikor Hirosimát írta.

- Cage? Steve Reich?

- Cage mint ideológus érdekes, Steve Reich mint muzsikus. De őt megelőzőleg Terry Riley! Az egyik előadásában részt is vettem. Vagy húszan voltunk, én klarinétoztam. A különböző verziók közül a miénk körülbelül másfél óráig tartott. Már maga az ötlet másfél óra zene egyetlen oldalra leírva, szigorú kánon és közben bejárja a tonika-szubdomináns-domináns régiót - óriási!

- Meg-megfordulsz Budapesten, koncertekre is jársz. Milyen mélységig tudod

követni a magyarországi zeneszerzők munkásságát?

- Számos művet hallottam, de komolyabb következtetéseket ne mernék levonni. Az biztos, hogy nálunk, szakkörökben Kurtág az, aki elismert, nagyra tartott. Van egy a korunk zenéjéről informáló folyóiratunk, amelynek egyik tavalyi szám róla szólt, a külső borítóra az ő fényképét tették.

- Ne hallgassuk el, hogy a lap egyik következő számának viszont voltál a főszerplője, azon a te portréd látható...

- Hát igen!

- Svédországban élő magyar zeneszerzőként, vagy magyar származású svéd zeneszerzőként tartanak számon?

- Az összes mostani zenei lexikonban, de minden más lexikont úgy szerepelek, mint magyar származású, svéd zeneszerző.

- A neved nem a magyar, hanem a svéd zene történetébe kerül Nem furcsa ez?

- Ha valaki nekem ezt mondja még annak idején, amikor együtt jártunk Szelényi István zeneszerzés óráira a Konzervatóriumba, természetesen nem hiszem el, de azért ma már nem annyira furcsa.

- Ismerősen cseng a neved errefelé?

- Ha megkérdezed a stockholmi járókelőket, hogy kicsoda Csaba Deák, fogalmuk se lesz róla. De nemcsak rólam, Lidholmról, Rosenbergről sem tudnak semmit. Ez hatalmas különbség Svédország Magyarország között!

- Biztos vagy benne, ha nálunk megkérdeznék az utca emberét tudnák, kicsoda Szóllósy vagy Kurtág?

- Hát jó. Az utca embere nem biztosan, de a középosztály tudja, mert érdeklődik a zenekultúra iránt.

- Itt nem?

- Itt nem.

Földes Imre

Deák Csaba zeneszerző

1932. április 16-án Született Budapesten.

Zenei tanulmányait a budapesti Bartók Konzervatóriumában kezdte, ahol klarinétot és zeneszerzést tanult, majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán Farkas Ferencnél folytatja zeneszerzési tanulmányait.

Az 1956-os forradalom után elhagyja Magyarországot, 1957-ben telepedett le Svédországban.

Stockholmban magánúton tanul tovább zeneszerzést Hilding Rosenbergtől.

1969-ben zeneelméleti tanári diplomát szerez a stockholmi Királyi Zeneakadémián.

Ugyanebben az évben alkalmazást nyer a stockholmi Táncfőiskolán (Danshögskola), ahol 1997-ig, nyugdíjazásáig az iskola zenei vezetője.

1971-től 1974-ig Göteborgban is tanít az egyetem zenei tagozatán.

Zeneszerzői tevékenysége, mely a hangszeres és a vokális zene csaknem minden ágára kiterjed, az utóbbi években leginkább a szimfonikus fűvószenére irányul.

1985-ben kinevezett zeneszerző (Composer in resident) a Svéd Hangversenyintézetnél (Swedish Concert Institute), és 1989 őszén a minnesotai Gustavus Adolphus College-ben.

1977-től 1987-ig vezetőségi tag a Svéd Zeneszerző Szövetségben.

Tagja a Swedish Concert Institute fűvószeneti tanácsadó bizottságának.

1981-ben részt vesz Manchesterben a WASBE (World Association for Symphonic Bands and Ensembles) megalapításában, vezetőségi tagja a WASBE svédországi tagozatának.

1989-1995 elnökhelyettes a Samtida Music kamarazene társaságnál. Vezetőségi tagja az IGMID (International Guild of Musicians in Dance) svédországi tagozatának.

Kitüntetések: Gustavus Adolphus Fine Art Award, U.S.A. 1989, Atteberg díj, Svédország, 1992.

Selected works**Csaba Deák (May 2003)****Keyboard**

- Ballad för piano (1962) pf. MIC
 Bröllopsmarsch och koral (1980) org. MIC
 Rondo (1957) pf. SUE

Winds

- Fuvola (2000) fl solo. MIC
 Klarinettoni (1967) 5 cl players. MIC
 Quartet for saxophones (1986) 4sax. SUE
 Quartet for tubas (1990) sax quartet. MIC
 Sax Appeal (1999) sax quartet. MIC
 Sonatina (1958) cl solo. NMS

Ensemble

- Andante and Rondo. Music for woodwind quintet (1937) R&R
 Duo-Svit (1960) fl & cl. NMS
 Gratulatio (1995) vic & cb. MIC
 Herykon (1981) brass quintet. MIC
 Hungarian Dances (1977) woodwind quintet. MIC
 Magic noire (1993) cl & string quartet. MIC
 Novem (1994) sax quartet & brass quintet. MIC
 Oclet (1998) sax quartet & string quartet. MIC
 Oktett (1977) fl, ob, cl, cor, fag, vi, via, vlc. MIC
 Quintet for alto saxophone and string quartet (1988) SUE
 String Quartet no 1 (1959) MIC
 String Quartet no 2 (1967) MIC
 Trio (1971) fl, vlc, pf. MIC
 Verbunk (1976) brass sextet. SUE

Orchestra

- 3 etyder (1987/90) symphonic band. LEMA
 Ad Nordiam Hungarica (1991) chamber orch. MIC
 Amémons de Felix (1993) symphonic band. MIC
 Brassnance (2000) brass band. MIC
 Concerto for clarinet and wind orchestra (1992) MIC
 Concerto Maeutro (1989) f tr, euph, mar

- solli & symphonic band. MIC
 Eden (1978) symphonic band. CG
 Farina Pagus (1984/91) symphonic band. MIC
 Five short pieces (1983) symphonic band. CG
 Gustadolphony (1989) symphonic band. MIC
 I 21 (1969) wind ensemble. CG
 Mässalians (1985) tr, trb, soli & brass ensemble Comp.
 Maylinka (1999) symphony orch. MIC
 The Piper's Wedding (1979) woodwind quintet & symphonic band. MIC
 Recollection (2003) wind ensemble. MIC
 Symphony for wind orchestra (1995) MIC
 Symphony No. 2 for wind orchestra (2001) MIC
 Vivax (1982) symphony orch. CG

Vocal

- Tideli (1970) voice & pf. MIC
 Tre etyder över Petter Bergmans dikt Etyd (1974) Mz & pf. MIC
 Tre sånger (1963) Mz & pf. MIC

Choir

- Danaiderna (1964) mixed choir a cappella & recit. MIC
 Fyra ungerska folkvisor (1965) mixed choir. SK
 Gesällvisa. Folklig visa. (1965) Arr. F 3-part
 Gloria (1996) mixed choir. MIC
 Julmotett (1975) 3-part female choir. MIC
 Lucia himmelsfärd. Astrofonisk minimelodram (1973) speech choir, bottles and candles. SK
 Memento mare (1995) mixed choir and wind band. MIC
 Piri (1973) mixed choir/batt & perc (1 pl.) MIC

Stage music

- Fäderna. Chamber opera in one act (1968) T, 3Bar soli, perc, tape. Comp.
 Hej då jord! Ett spel om döden. Opera (1976/77) STBar soli, children's choir, fl/picc, trb, hammond/synthesizer. MIC